

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

23 Αυγούστου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 3593

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 853/2-7-2018

Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85.

2. Την αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 Εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

3. Την αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4334/12-12-2017, τ.Β') με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών».

4. Τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν. 4521/2018 «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις».

5. Τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α'102).

6. Τις διατάξεις του ν.4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α'195), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

7. Τις διατάξεις του ν.4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α'83), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

8. Το π.δ. 85/2013 (ΦΕΚ Α'124) «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών».

9. Τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189, τ.Α', 02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς

και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

10. Το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 9η/23-4-2018).

11. Το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 30-4-2018)

12. Το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 30-4-2018).

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ, με τίτλο «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας», από το ακαδημαϊκό έτος 2018-19, ως ακολούθως:

Άρθρο 1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο της Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Άρθρο 2 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το ν. 4485/2017 είναι:

1. Η Συνέλευση του Τμήματος

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ

των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.

- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστατος μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

- Με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος, αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του ΠΜΣ και πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστολή της Γραμματείας του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κλπ.

Άρθρο 3

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών όλων των Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι υπότροφοι και μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του ν. 4485/2017.

Το ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» θα δέχεται μέχρι τριάντα (30) φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί τριάντα (30) συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας του ΕΚΠΑ και το πολύ 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής, καθώς και επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος. Αυτό αντιστοιχεί σε ένα (1) διδάσκοντα ανά φοιτητή.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης είναι περίπου εξήντα (60) ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου εκατό είκοσι (120) προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των είκοσι τριών (23) μελών ΔΕΠ και πέντε (5) μελών ΕΔΙΠ του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Άρθρο 4

ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το ν. 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του Ε.Κ.Π.Α., δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά

την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής.
2. Βιογραφικό σημείωμα.
3. Επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών.
4. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
5. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν.
6. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας.
7. Δύο συστατικές επιστολές.
8. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας αγγλικής γλώσσας, επιπέδου B2.

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρθρ. 34, παρ. 7 του ν. 4485/2017.

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται με βάση την απόδοση των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών σε γραπτές εισαγωγικές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 100%.

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός τριάντα (30) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας, γίνονται δεκτοί όλοι οι υποψήφιοι που ισοβάθμισαν με τον τελευταίο επιτυχόντα.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Άρθρο 5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα, έπειτα από αίτηση του φοιτητή και απόφαση της Συνέλευσης.

Για τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται τουλάχιστον δώδεκα (12) ώρες την εβδομάδα και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη.

Μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά.

Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνάει τα οκτώ (8) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής με αίτηση του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, για λόγους υγείας, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά. Κάθε ενδιαφερόμενος μεταπτυχιακός φοιτητής υποβάλλει αίτηση και σχετικά δικαιολογητικά, τα οποία εξετάζει η Συνέλευση, προκειμένου να αποφασίσει αν θα του χορηγηθεί ή όχι αναστολή φοίτησης.

Η αναστολή φοίτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο συνεχόμενα εξάμηνα, εκτός εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, οπότε η αναστολή μπορεί να επεκταθεί για άλλα δύο συνεχόμενα εξάμηνα.

Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Άρθρο 6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατό είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Κατά τα πρώτα τρία εξάμηνα φοίτησης, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση εννέα (9) μεταπτυχιακών μαθημάτων από τα προσφερόμενα και, κατά το τέταρτο εξάμηνο, σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση σε ένα (1) μεταπτυχιακό μάθημα από τα προσφερόμενα, καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ειδικότερα, από τα προσφερόμενα μαθήματα (υποχρεωτικά/κατ'επιλογήν υποχρεωτικά/επιλογής) ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο, κάθε φοιτητής/τρια οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε μαθήματα που αντιστοιχούν σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες ECTS, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις που αναφέρονται παρακάτω.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική/αγγλική γλώσσα.

Α. Το πρόγραμμα των προσφερόμενων μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

1. Ειδίκευση: Ιστορία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας:

Α' Εξάμηνο			
Μαθήματα Υποχρεωτικά/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS	
Υ11. Ιστορία Επιστήμης 16 ^{ος} -17 ^{ος} αιώνας	3	10	
ΥΦ1. Φιλοσοφία Επιστήμης Ι	3	10	
Υ12. Ιστορία Επιστήμης στην Αρχαιότητα	3	10	
Μαθήματα Επιλογής			
Σ11. Ιστορική Επιστημολογία	3	10	
Σ12. Δίκαιο, Επιστήμη, Τεχνολογία	3	10	
Σ13. Θέματα Ιστορίας Νεότερης Επιστήμης	3	10	

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS
Υ. Λογική	3	10
Υ14. Ιστορία της Τεχνολογίας	3	10
Υ15. Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
Σ14. Ανάπτυξη της Φυσικής μετά τον 2 ^ο π.π.	3	10
Σ15. Επιστημονική και τεχνολογική πολιτική	3	10
Σ16. Ψηφιακές σπουδές	3	10

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS
Υ13. Ιστορία Επιστήμης 18ος-20ος αιώνας	3	10
Υ16. Ιστορία Μαθηματικών	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
Σ17. Οι αξίες της επιστήμης	3	10
Σ18. Ιστορία της Λογικής	3	10
Σ19. Περιβάλλον, Επιστήμη, Τεχνολογία	3	10
Σ110. Θέματα Ιστορίας Επιστήμης στην Αρχαιότητα	3	10
Σ111. Θέματα Ιστορίας της Τεχνολογίας	3	10
Σ112. Θέματα Ιστορίας Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών	3	10

Δ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. Ώρες	ECTS
Σ113. Διάκριση επιστήμης και ψευδο-επιστήμης	3	10
Σ114. Μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης	3	10
Σ115. Τεχνοεπιστήμες, Διακυβέρνηση, Πολιτική	3	10
Σ116. Θέματα Ιστορίας Μαθηματικών	3	10
Σ117. Θέματα Ιστορίας Βιολογικών και Ιατρικών Επιστημών	3	10
Σ118. Θέματα Ιστορίας Φυσικών Επιστημών	3	10
Σ119. Θέματα Επιστήμης, Τεχνολογίας, Κοινωνίας	3	10
Σ120. Θέματα Ιστορίας της Λογικής	3	10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		20

2. Ειδίκευση: Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας:

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS
Υ11. Ιστορία Επιστήμης 16ος-17ος αιώνας	3	10
ΥΦ1. Φιλοσοφία Επιστήμης Ι	3	10
ΥΦ4. Αρχαία Φιλοσοφία	3	10
ΥΦ7. Φιλοσοφία Κοινωνικών Επιστημών	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
ΣΦ1. Φιλοσοφία και Λογοτεχνία	3	10
ΣΦ2. Φιλοσοφικοί διάλογοι	3	10
ΣΦ3. Φιλοσοφία της αντίληψης	3	10

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS
Υ. Λογική	3	10
ΥΦ2. Φιλοσοφία Επιστήμης ΙΙ	3	10
ΥΦ5. Νεότερη Φιλοσοφία	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
ΣΦ4. Επιστημονική εξήγηση	3	10
ΣΦ5. Θέματα Φιλοσοφίας της Γλώσσας	3	10
ΣΦ6. Θέματα Αρχαίας Φιλοσοφίας	3	10

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS
ΥΦ3. Γνωσιολογία και Μεταφυσική	3	10
ΥΦ6. Φιλοσοφία Φυσικής	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
ΣΦ7. Φιλοσοφία της Γλώσσας	3	10
ΣΦ8. Κριτική του καθαρού λόγου	3	10
ΣΦ9. Θέματα Φιλοσοφίας της Φυσικής	3	10
ΣΦ10. Θέματα Φιλοσοφίας της Επιστήμης	3	10
ΣΦ11. Θέματα Ιστορίας της Φιλοσοφίας	3	10
ΣΦ12. Θέματα Φιλοσοφίας Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών	3	10
ΣΦ13. Θέματα Λογικής	3	10

Δ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. ώρες	ECTS
ΣΦ14. Θέματα Φιλοσοφικής Λογικής	3	10
ΣΦ15. Μεταθητική	3	10
ΣΦ16. Η έννοια της επιστημονικής επανάστασης	3	10

ΣΦ17. Ερμηνευτική	3	10
ΣΦ18. Φιλοσοφία Χώρου-Χρόνου	3	10
ΣΦ19. Φιλοσοφία του Νου	3	10
ΣΦ20. Θέματα Φιλοσοφίας Μαθηματικών	3	10
ΣΦ21. Θέματα Φιλοσοφίας Φυσικών Επιστημών	3	10
ΣΦ22. Θέματα Φιλοσοφίας Βιολογικών και Ιατρικών Επιστημών	3	10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		20

3. Ειδίκευση: Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας:

Α' Εξάμηνο			
Μαθήματα Υποχρεωτικά/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS	
Υ11. Ιστορία Επιστήμης 16ος-17ος αιώνας	3	10	
ΥΦ1. Φιλοσοφία Επιστήμης Ι	3	10	
Υ12. Ιστορία Επιστήμης στην Αρχαιότητα	3	10	
ΥΦ4. Αρχαία Φιλοσοφία	3	10	
ΥΦ7. Φιλοσοφία Κοινωνικών Επιστημών	3	10	
Μαθήματα Επιλογής			
Σ11. Ιστορική Επιστημολογία	3	10	
Σ12. Δίκαιο, Επιστήμη, Τεχνολογία	3	10	
Σ13. Θέματα Ιστορίας Νεότερης Επιστήμης			
ΣΦ1. Φιλοσοφία και Λογοτεχνία	3	10	
ΣΦ2. Φιλοσοφικοί διάλογοι	3	10	
ΣΦ3. Φιλοσοφία της αντίληψης	3	10	

Β' Εξάμηνο			
Μαθήματα Υποχρεωτικά/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS	
Υ. Λογική	3	10	
Υ14. Ιστορία της Τεχνολογίας	3	10	
Υ15. Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία	3	10	
ΥΦ2. Φιλοσοφία της Επιστήμης ΙΙ	3	10	
ΥΦ5. Νεότερη Φιλοσοφία	3	10	
Μαθήματα Επιλογής			
Σ14. Ανάπτυξη της Φυσικής μετά τον 2 ^ο π.π.	3	10	
Σ15. Επιστημονική και τεχνολογική πολιτική	3	10	
Σ16. Ψηφιακές σπουδές	3	10	
ΣΦ4. Επιστημονική εξήγηση	3	10	
ΣΦ5. Θέματα Φιλοσοφίας της Γλώσσας	3	10	
ΣΦ6. Θέματα Αρχαίας Φιλοσοφίας	3	10	

Γ' Εξάμηνο			
Μαθήματα/Κατ'Επιλογήν Υποχρεωτικά	Διδ. Ώρες	ECTS	
Υ13. Ιστορία Επιστήμης 18ος-20ος αιώνας	3	10	

Υ16. Ιστορία Μαθηματικών	3	10	
ΥΦ3. Γνωσιολογία και Μεταφυσική	3	10	
ΥΦ6. Φιλοσοφία Φυσικής	3	10	
Μαθήματα Επιλογής			
Σ17. Οι αξίες της επιστήμης	3	10	
Σ18. Ιστορία της Λογικής	3	10	
Σ19. Περιβάλλον, Επιστήμη, Τεχνολογία	3	10	
Σ110. Θέματα Ιστορίας Επιστήμης στην Αρχαιότητα	3	10	
Σ111. Θέματα Ιστορίας της Τεχνολογίας	3	10	
Σ112. Θέματα Ιστορίας Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών	3	10	
ΣΦ7. Φιλοσοφία της Γλώσσας	3	10	
ΣΦ8. Κριτική του καθαρού λόγου	3	10	
ΣΦ9. Θέματα Φιλοσοφίας της Φυσικής	3	10	
ΣΦ10. Θέματα Φιλοσοφίας της Επιστήμης	3	10	
ΣΦ11. Θέματα Ιστορίας της Φιλοσοφίας	3	10	
ΣΦ12. Θέματα Φιλοσοφίας Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών	3	10	
ΣΦ13. Θέματα Λογικής	3	10	

Δ' Εξάμηνο			
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. Ώρες	ECTS	
Σ113. Διάκριση επιστήμης και ψευδο-επιστήμης	3	10	
Σ114. Μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης	3	10	
Σ115. Τεχνοεπιστήμες, Διακυβέρνηση, Πολιτική			
Σ116. Θέματα Ιστορίας Μαθηματικών	3	10	
Σ117. Θέματα Ιστορίας Βιολογικών και Ιατρικών Επιστημών	3	10	
Σ118. Θέματα Ιστορίας Φυσικών Επιστημών	3	10	
Σ119. Θέματα Επιστήμης, Τεχνολογίας, Κοινωνίας	3	10	
Σ120. Θέματα Ιστορίας της Λογικής	3	10	
ΣΦ14. Θέματα Φιλοσοφικής Λογικής	3	10	
ΣΦ15. Μεταηθική	3	10	
ΣΦ16. Η έννοια της επιστημονικής επανάστασης	3	10	
ΣΦ17. Ερμηνευτική	3	10	
ΣΦ18. Θέματα Φιλοσοφίας Μαθηματικών	3	10	
ΣΦ19. Φιλοσοφία του Νου	3	10	
ΣΦ20. Φιλοσοφία Χώρου-Χρόνου	3	10	
ΣΦ21. Θέματα Φιλοσοφίας Φυσικών Επιστημών	3	10	
ΣΦ22. Θέματα Φιλοσοφίας Βιολογικών και Ιατρικών Επιστημών	3	10	
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		20	

Το υποχρεωτικό μάθημα «Λ. Λογική» προσφέρεται κάθε ακαδημαϊκό έτος, ενώ τα κατ'επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα Υ11-Υ16 και ΥΦ1-ΥΦ7 προσφέρονται μία φορά ανά ακαδημαϊκό έτος.

Με αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων και λαμβάνοντας υπόψη τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, είναι δυνατόν να γίνεται τόσο ανακατανομή των μαθημάτων, όσο και μικρές τροποποιήσεις του προγράμματος μαθημάτων.

Για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην ειδίκευση «Ιστορία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας», κάθε φοιτητής/τρια οφείλει να παρακολουθήσει επιτυχώς

- Τα μαθήματα Υ, Υ11 και ΥΦ1
- Τρία (3) από τα μαθήματα Υ12, Υ13, Υ14, Υ15, Υ16
- Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, τουλάχιστον δύο

(2) από τα οποία πρέπει να είναι μεταξύ των μαθημάτων Σ11-Σ120

και να εκπονήσει επιτυχώς διπλωματική εργασία στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

Για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην ειδίκευση «Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας», κάθε φοιτητής/τρια οφείλει να παρακολουθήσει επιτυχώς

- Τα μαθήματα Υ, Υ11 και ΥΦ1
- Τρία (3) από τα μαθήματα ΥΦ2, ΥΦ3, ΥΦ4, ΥΦ5, ΥΦ6, ΥΦ7

• Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, τουλάχιστον δύο (2) από τα οποία πρέπει να είναι μεταξύ των μαθημάτων ΣΦ1-ΣΦ20

και να εκπονήσει επιτυχώς διπλωματική εργασία στο γνωστικό αντικείμενο της Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

Για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην ειδίκευση «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας», κάθε φοιτητής/τρια οφείλει να παρακολουθήσει επιτυχώς

- Τα μαθήματα Υ, Υ11 και ΥΦ1
- Τρία (3) από τα μαθήματα Υ12, Υ13, Υ14, Υ15, Υ16, ΥΦ2, ΥΦ3, ΥΦ4, ΥΦ5, ΥΦ6, ΥΦ7, από τα οποία ένα (1) τουλάχιστον από τα μαθήματα Υ12, Υ13, Υ14, Υ15, Υ16, και ένα (1) τουλάχιστον από τα μαθήματα ΥΦ2, ΥΦ3, ΥΦ4, ΥΦ5, ΥΦ6, ΥΦ7.

• Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, από τα οποία πρέπει δύο (2) να είναι μεταξύ των μαθημάτων Σ11-Σ120 και δύο (2) μεταξύ των μαθημάτων ΣΦ1-ΣΦ20

και να εκπονήσει επιτυχώς διπλωματική εργασία στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

- Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, από τα οποία πρέπει δύο (2) να είναι μεταξύ των μαθημάτων Σ11-Σ120 και δύο (2) μεταξύ των μαθημάτων ΣΦ1-ΣΦ20

και να εκπονήσει επιτυχώς διπλωματική εργασία στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

- Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, από τα οποία πρέπει δύο (2) να είναι μεταξύ των μαθημάτων Σ11-Σ120 και δύο (2) μεταξύ των μαθημάτων ΣΦ1-ΣΦ20

και να εκπονήσει επιτυχώς διπλωματική εργασία στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

- Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, από τα οποία πρέπει δύο (2) να είναι μεταξύ των μαθημάτων Σ11-Σ120 και δύο (2) μεταξύ των μαθημάτων ΣΦ1-ΣΦ20

και να εκπονήσει επιτυχώς διπλωματική εργασία στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

- Τέσσερα (4) μαθήματα επιλογής, από τα οποία πρέπει δύο (2) να είναι μεταξύ των μαθημάτων Σ11-Σ120 και δύο (2) μεταξύ των μαθημάτων ΣΦ1-ΣΦ20

Παραδείγματα πρωτοβάθμιων θεωριών. Στοιχεία από την αξιωματική θεωρία συνόλων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, 16ος 17ος ΑΙΩΝΑΣ

Το μάθημα πραγματεύεται σημαντικά επεισόδια από την ιστορία των φυσικών επιστημών του 16ου και 17ου αιώνα: Μεταξύ των θεμάτων που εξετάζονται είναι: η Κοπερνίκεια επανάσταση και η πρόσληψή της, τα αστρονομικά συστήματα του Μπράχε και του Κέπλερ, η νέα φυσική του Γαλιλαίου, η δίκη και καταδίκη του από την Ιερά Εξέταση, η πειραματική μεθοδολογία του Μπέικον, η ίδρυση Ακαδημιών και Επιστημονικών Εταιρειών, ο ρόλος της μηχανοκρατίας, η Νευτώνεια φυσική και κοσμολογία. Επίσης, εξετάζεται ο ρόλος κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων στη συγκρότηση της νέας φυσικής φιλοσοφίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Το μάθημα προσφέρει μια επισκόπηση της εξέλιξης των πιο σημαντικών επιστημονικών ιδεών από τις αρχές της 2ης χιλιετίας π.Χ. έως τον Πρώιμο Μεσαίωνα. Σε αυτό το πλαίσιο, εξετάζονται επίσης οι πολυδιάστατες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιστήμης και διάφορων άλλων πολιτισμικών προϊόντων, όπως η πολιτική, η θρησκεία και η φιλοσοφία. Ο κυριότερος στόχος είναι η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης σχετικά με το πώς κατανοήθηκε και γράφτηκε η Ιστορία της Αρχαίας Επιστήμης τα τελευταία χρόνια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, 18ος -20ος ΑΙΩΝΑΣ

Το μάθημα ξεκινά με επισκόπηση της επιστημονικής επανάστασης και συνεχίζει με επεισόδια που σηματοδότησαν την ανάδυση και εδραίωση της επιστήμης από τον 17ο έως τα τέλη του 19ου αιώνα: Χημική Επανάσταση, μετάβαση από τη δύναμη στην ενέργεια και εδραίωση της νεώτερης φυσικής, μετάβαση από την Ιστορία της Γης στη Γεωλογία, Δαρβινισμός και οι απαρχές της νεότερης Βιολογίας, Ηλεκτρομαγνητισμός και θεωρίες του αιθέρα κ.λπ. Επίσης εξετάζονται γεγονότα και διανοητικές τάσεις κάθε περιόδου, αλλά και ο προβληματισμός των ιστορικών σχετικά με τη μεθοδολογία ανασυγκρότησης των επεισοδίων που συνδέονται με κρίσιμες επιστημονικές «ανακαλύψεις» και με τη δημιουργία νέων επιστημονικών κλάδων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Εισαγωγή στην ιστορία της τεχνολογίας, εστιασμένη στους αιώνες της νεωτερικότητας, περιλαμβάνει όμως και σύγκριση με άλλες περιόδους. Καλύπτει το Αναγεννησιακό 'θέατρο των Μηχανών', τον πειραματισμό με τις ατμομηχανές στον Διαφωτισμό, την εισαγωγή της έννοιας 'τεχνολογία' με την εδραίωση της Βιομηχανικής Επανάστασης (ατμός), την διευρυμένη αναπαραγωγή του προτύπου της ατμομηχανής μέσω της ηλεκτρογεννήτριας και του ηλεκτρονικού υπολογιστή, παράλληλα με την επιμήκυνση και σύνδεση των κυκλωμάτων ατομικών μηχανών σε δίκτυα. Το μάθημα εισάγει επίσης στην ιστορία του κλάδου της ιστορίας της τεχνολογίας, στα βασικά ιστοριογραφικά ρεύματα και στα κλασικά έργα κλάδου, στις σχέσεις με άλλους κλάδους της ιστορίας.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εισαγωγή στο πεδίο «Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας», που έχει διαμορφωθεί με βάση συμβολές από την Ιστορία, Κοινωνιολογία, Φιλοσοφία και Ανθρωπολογία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας, την Επιστημονική και Τεχνολογική Πολιτική, την Ερευνητική Πολιτική, την Πολιτική για την Έρευνα και την Ανάπτυξη, την Βιομηχανική Πολιτική, τα Οικονομικά της Τεχνολογίας, καθώς και αρκετά διεπιστημονικά πεδία: Σπουδές Φύλου, Περιβαλλοντικές Σπουδές, Σπουδές Καινοτομίας, Σπουδές Διακυβέρνησης, Σπουδές Αναπηρίας. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση του διεπιστημονικού αυτού πεδίου για την κατανόηση ζητημάτων που σχετίζονται με τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας: καταστροφή της φύσης, εικονοποίηση της πραγματικότητας, παρέμβαση στη φύση μέσω βιοεπιστημών/βιοτεχνολογίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Το μάθημα πραγματεύεται την ιστορία των Μαθηματικών από την Αρχαιότητα έως τους νεότερους χρόνους και έχει σκοπό να εξηγήσει πώς αναπτύχθηκαν στην πορεία του χρόνου οι μαθηματικές ιδέες και πρακτικές, πώς επέδρασαν στην ανάπτυξη των Μαθηματικών οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες και, αντιστρόφως, πώς τα Μαθηματικά επηρέασαν την κοινωνία και τον πολιτισμό. Επίσης εξετάζονται πλευρές του υλικού πολιτισμού αναφορικά με τα Μαθηματικά, όπως είναι τα κείμενα, ως υλικά αντικείμενα, και η παράδοση τους. Έμφαση δίνεται στη μελέτη των πηγών, προκειμένου οι φοιτητές να εξοικειωθούν με τη μορφή που είχε ο μαθηματικός λόγος σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ I

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση του Λογικού Θετικισμού και στοιχείων από τις παραδόσεις από τις οποίες άντλησε, δηλαδή από τον κλασικό εμπειρισμό, τον θετικισμό, τον λογικισμό και τη φιλοσοφία του Wittgenstein. Στη συνέχεια, εκτός από το έργο των λογικών θετικιστών (Carnap, Neurath και Schlick), παρουσιάζεται επίσης το έργο των Popper, Lakatos, Kuhn και Feyerabend. Τα θέματα που εξετάζονται στην ιστορική διαδρομή των επιμέρους ρευμάτων είναι η διάκριση της επιστήμης από τη μεταφυσική και την ψευδο-επιστήμη, ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της επιστημονικής έρευνας, ο έλεγχος των επιστημονικών θεωριών, η σχέση παρατήρησης-θεωρίας, ο τρόπος εξέλιξης της επιστήμης, η ορθολογικότητα της επιστήμης, η ηθική της επιστήμης, ο χαρακτήρας της επιστημονικής κοινότητας και οι σχέσεις της επιστήμης με την κοινωνία.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ II

Τι είναι η φιλοσοφία της επιστήμης; Χαρακτηρισμός και δικαιολόγηση της επιστημονικής μεθόδου. Επαγωγή και υποθετικο-παραγωγική μέθοδος. Επικύρωση επιστημονικών θεωριών. Πιθανοκρατικές προσεγγίσεις στην μέθοδο. Μπειζιανισμός και φιλοσοφία της πιθανότητας. Εξήγηση, αιτιότητα, νόμοι της φύσης: Διάφορα μοντέλα επιστημονικής εξήγησης και τα προβλήματα τους. Η σχέση αιτίου-αποτελέσματος. Τι είναι οι νόμοι της φύσης και πώς ανακαλύπτονται; Φύση των επιστημονικών θεω-

ριών. Είναι οι θεωρίες απλά εργαλεία για την οργάνωση και ταξινόμηση των παρατηρήσιμων φαινομένων ή μας οδηγούν στην ανακάλυψη βαθύτερων αληθειών για τον κόσμο; Ο ρόλος της πρόβλεψης στην επιστήμη και στην αποδοχή των θεωριών. Ο ρόλος και η φύση των θεωρητικών μοντέλων.

ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ

Το μάθημα ξεκινά με μερικά θέματα μεταφυσικής, μετά προχωρά στο ζήτημα της αλήθειας και τελειώνει με μερικά θέματα γνωσιολογίας. Ειδικότερα καλύπτει τα εξής ζητήματα: εισαγωγή, το πρόβλημα των καθόλου, αιτιότητα, ελευθερία και ντετερμινισμός, διαχρονική προσωπική ταυτότητα, αναγκαιότητα και δυνατοί κόσμοι, αλήθεια, σκεπτικισμός, τι είναι γνώση, δικαιολόγηση πεποιθήσεων, επαγωγή, *a priori* γνώση. Η προσέγγιση είναι συστηματική, στο πλαίσιο των σύγχρονων συζητήσεων.

ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Το μάθημα πραγματεύεται τις θεωρίες αντίληψης και γνώσης που υποστηρίχθηκαν στην αρχαιότητα από τους Προσωκρατικούς φιλοσόφους (Εμπεδοκλής, Δημόκριτος), τον Πλάτωνα (Μένων, Πολιτεία, Θεαίτητος), τον Αριστοτέλη (Περί Αισθήσεως και Αισθητών, Περί Ψυχής, Αναλυτικά Ύστερα), και τους Ελληνιστικούς φιλοσόφους (Επικούρειοι, Στωικοί, Σκεπτικοί). Η παρουσίαση και εξέταση αυτών των θεωριών βασίζεται στην ανάλυση των αρχαίων κειμένων και στη συζήτηση των ερμηνειών που έχουν πρόσφατα προταθεί για αυτά.

ΝΕΟΤΕΡΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Το μάθημα αφορά επτά σημαντικούς φιλοσόφους του 17ου και του 18ου αιώνα: τους Descartes, Spinoza, Leibniz, Locke, Berkeley, Hume και Kant. Μελετάμε πιο αναλυτικά τον πρώτο και τον τελευταίο (τον Descartes και τον Kant) και πιο συνοπτικά τους ενδιάμεσους. Εστιάζουμε στη γνωσιολογία και τη μεταφυσική αυτών των φιλοσόφων- το μάθημα δεν καλύπτει την ηθική και πολιτική τους σκέψη.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ

Συνοπτική ιστορική εξέλιξη των εννοιών στην κβαντική μηχανική: Η ανατροπή του μηχανιστικού προτύπου. Αρχή απροσδιοριστίας του Heisenberg. Αρχή συμπληρωματικότητας του Bohr. Η λογική δομή της σύγχρονης κβαντικής μηχανικής. Εννοιολογική και φιλοσοφική διάσταση της κβαντικής πιθανότητας. Το πρόβλημα της κβαντικής μέτρησης -παράδοξο της γάτας του Schrödinger. Ανάλυση του επιχειρήματος μη-πληρότητας των Einstein, Podolsky και Rosen (EPR). Φιλοσοφικές συνέπειες των ανισοτήτων Bell και η έννοια της μη-τοπικότητας. Ολιστικές εκφάνσεις και κβαντική πληροφορική, θεώρημα Kochen-Specker και πλαισιαικότητα. Η συγκρότηση των αντικειμένων στη σύγχρονη φυσική. Διαμάχη ρεαλισμού/αντιρεαλισμού. Χιουμιανή μεταφυσική, επιγένεση και σύγχρονη φυσική. Το πρόβλημα της αλήθειας στην κβαντική μηχανική. Επιστημονική γνώση και αντικειμενικότητα.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Στόχος του μαθήματος είναι να δώσει απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα: Τι εννοούμε όταν λέμε ότι μπο-

ρούμε να εξηγήσουμε ένα κοινωνικό φαινόμενο; Ποιες εξηγήσεις είναι καλές; Οι κοινωνικές δομές κατανοούνται καλύτερα ως συστήματα νόμων και δυνάμεων ή ως δίκτυα νοημάτων και πρακτικών; Η κοινωνική πράξη συνιστά ορθολογική συμπεριφορά ή αποτελεί είδος αυτοέκφρασης; Οφείλουν οι κοινωνικές επιστήμες να επιχειρούν να εξηγήσουν τα κοινωνικά γεγονότα κατά το πρότυπο των φυσικών επιστημών ή να τα κατανοήσουν εκ των ένδον με ιδιαίτερες μεθόδους; Υπάρχουν κοινωνικοί νόμοι;

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

Στην αναλυτική παράδοση, η σύνδεση της ιστορίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης έγινε στενότερη μόνο μετά την δεκαετία του 1960 και κάτω από την επίδραση της λεγόμενης «ιστορικιστικής στροφής» στη φιλοσοφία της επιστήμης. Στην ηπειρωτική παράδοση, όμως, και πιο συγκεκριμένα στον γαλλόφωνο χώρο, η εν λόγω σύνδεση είναι ορατή ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα. Στο σεμινάριο διατρέχουμε αυτήν την παράδοση, εστιάζοντας αρχικά στο έργο των Bachelard, Canguilhem και Foucault. Στη συνέχεια, εξετάζουμε νεότερες προσεγγίσεις, οι οποίες είτε εδράζονται ρητά στην εν λόγω παράδοση είτε συνδιαλέγονται μαζί της, όπως των I. Hacking, A. Davidson, M. Wartofsky και των ιστορικών του MaxPlanckInstitutefortheHistoryofScience.

ΔΙΚΑΙΟ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Το μάθημα εξετάζει την αλληλεπίδραση νόμων, επιστήμης και τεχνολογίας. Το επίκεντρο είναι οι νόμοι βιομηχανικής ιδιοκτησίας όπως αναπτύχθηκαν όπως αναπτύχθηκαν σε χώρες όπως η Αμερική, η Αγγλία, οι σχετικές διεθνείς συμβάσεις και η παράλληλη διαμόρφωση της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η περίοδος που καλύπτεται είναι από τα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα. Μελετώνται οι περιπτώσεις ενεργειακών και ηλεκτρικών τεχνολογιών, σύγχρονων ηλεκτρονικών τεχνολογιών, τεχνολογιών δικτύου και επικοινωνιών καθώς και παραδείγματα από την αγροδιατροφή, την βιοτεχνολογία, την βιο-ιατρική και την βιομηχανία φαρμάκου.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ 2ο Π.Π.

Η επιστήμη μεγάλης κλίμακας μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο έχει γίνει αντικείμενο συστηματικής έρευνας από ιστορικούς, κοινωνιολόγους και φιλοσόφους της επιστήμης. Ιστορικοί της επιστήμης έχουν διερευνήσει την ίδρυση και ανάπτυξη γιγαντιαίων εργαστηρίων, όπως το CERN στην Ευρώπη και το FermiLab στις ΗΠΑ. Κοινωνιολόγοι της επιστήμης έχουν μελετήσει τις καθημερινές πρακτικές των επιστημόνων και των μηχανικών σε αυτά τα εργαστήρια. Φιλόσοφοι της επιστήμης έχουν αναλύσει τις επιστημολογικές πτυχές των πειραμάτων μεγάλης κλίμακας και τη σχέση τους με τη θεωρητική έρευνα. Εξετάζουμε την προϊστορία της BigScience στην Αμερικανική φυσική της δεκαετίας του 1930, το Manhattanproject για την κατασκευή της ατομικής βόμβας και την ίδρυση των μεγάλων εργαστηρίων στις ΗΠΑ και την Ευρώπη.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Παρουσιάζονται οι εξελίξεις στην ιστορία της τεχνολογικής και επιστημονικής πολιτικής από τα μέσα του

19ου αιώνα μέχρι σήμερα. Ο στόχος είναι διττός. Καταρχάς παρέχεται μία ιστορική αφήγηση για την εξέλιξη των τάσεων, προσεγγίσεων και πρακτικών στην επιστημονική και τεχνολογική πολιτική. Έμφαση δίδεται στις εξελίξεις στον Ευρωπαϊκό χώρο και στις ΗΠΑ και στον τρόπο με τον οποίο αυτές επηρέασαν και διαμόρφωσαν τις πολιτικές των αναπτυσσόμενων χωρών. Εξετάζονται οι όροι με τους οποίους διαμορφώθηκαν οι πολιτικές, το πολιτικό πλαίσιο, οι πρωταγωνιστές και οι θεσμοί για την υποστήριξη συγκεκριμένων πολιτικών. Παρουσιάζεται μία πολύ δυναμική εικόνα της ιστορίας της επιστημονικής και τεχνολογικής πολιτικής που αφορά συμφέροντα, ενδιαφέροντα και εντάσεις μεταξύ υποστηρικτών διαφορετικών παραδειγμάτων.

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Το μάθημα αφορά τα βασικά θέματα των ψηφιακών ανθρωπιστικών σπουδών. Περιλαμβάνει εποπτικές παρουσιάσεις των περιοχών όπου η πληροφορική και η επιστήμη των υπολογιστών διασταυρώνονται με παραδοσιακούς κλάδους των ανθρωπιστικών επιστημών, όπως η ιστορία, η φιλοσοφία, η ανθρωπολογία και το δίκαιο. Οι φοιτητές καλούνται να διατυπώσουν ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο που τα συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα μετασχηματίζονται υπό την επίδραση της ψηφιακότητας καθώς και με τα γνωσιολογικά και οντολογικά ζητήματα που τίθενται κατά τη μετάβαση στο νέο πλαίσιο.

ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Εξετάζονται οι πολλαπλοί ρόλοι που παίζουν οι αξίες στην επιστήμη: στη διαμόρφωση των επιστημονικών προτιμήσεων, στην αποτίμηση των πειραματικών αποτελεσμάτων, στην επιλογή των επιστημονικών θεωριών, και στην επιστημονική πολιτική. Τα ερωτήματα στα οποία εστιάζουμε είναι: 1) Με ποιους τρόπους υπεισέρχονται οι αξίες στην επιστήμη; 2) Πώς ερμηνεύονται, πώς εφαρμόζονται, και πώς ιεραρχούνται οι αξίες στην επιστημονική πρακτική; 3) Το γεγονός ότι υπεισέρχονται αξίες στην επιστήμη υποσκάπτει ή ενισχύει την αντικειμενικότητα της επιστημονικής γνώσης;

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Το μάθημα έχει ως στόχο την συνοπτική παρουσίαση της εξέλιξης της Λογικής, από την αρχαιότητα μέχρι τον εικοστό αιώνα, εστιάζοντας στο έργο των περισσότερων από τις βασικές σχολές Λογικής. Μεταξύ των θεμάτων που εξετάζονται είναι τα ακόλουθα: Αριστοτελική Λογική, Λογική των Μεγαρικών και Στωϊκών, η Λογική του Μεσαίωνα, Leibniz και Λογική, Boole και αλγεβρική Λογική, η Λογική του Frege, σχολές Λογικής μετά τον Frege (λογικισμός, φορμαλισμός και ιντουισιονισμός).

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Στο σεμινάριο εξετάζεται η συμπαραγωγή του περιβάλλοντος με την επιστήμη και την τεχνολογία. Μελετώνται ζητήματα που αφορούν την νοηματοδότηση του φυσικού περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων τόσο την δημόσια σφαίρα όσο και σε πλαίσια λήψης πολιτικών αποφάσεων. Αναλύονται οι διαδικασίες λήψης απο-

φάσεων και νοηματοδότησης του περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών αναπτυξιακών όρων σε θεσμικά πλαίσια όπως οι επιτροπές του Κοινοβουλίου καθώς και τα δικαστήρια. Μελετώνται οι όροι νοηματοδότησης, αποτίμησης και διαχείρισης του περιβάλλοντος μέσα από την χρήση της επιστήμης και της τεχνολογίας και την εδραίωση τεχνο-επιστημονικών υποδομών. Εξετάζεται ο ρόλος των ειδικών και ειδημόνων στην νομιμοποίηση προσεγγίσεων, αντιλήψεων και σχεδίων σχετικά με τεχνολογίες περιβάλλοντος, την τοξικότητα και την διακυβέρνηση των φυσικών πόρων.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ-ΨΕΥΔΟΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Το πρόβλημα της διάκρισης επιστήμης-ψευδοεπιστήμης έχει παίξει καταστατικό ρόλο στη φιλοσοφία της επιστήμης. Ωστόσο, όλες οι προσπάθειες για την οριοθέτηση της επιστήμης μέσω απλών κριτηρίων (π.χ., επαληθευσσιμότητα, διαψευσιμότητα) συνάντησαν δυσκολίες και σταδιακά το πρόβλημα αυτό τέθηκε στο περιθώριο της φιλοσοφίας της επιστήμης. Πρόσφατες ιστορικές και κοινωνιολογικές μελέτες διαφόρων ψευδοεπιστημών έχουν θέσει εκ νέου το συγκεκριμένο πρόβλημα, με αποτέλεσμα να επανέλθει στο επίκεντρο της φιλοσοφίας της επιστήμης. Το σεμινάριο καλύπτει τόσο παλαιότερες συζητήσεις (λογικός θετικισμός, Popper, Kuhn, Lakatos, Feysabend) όσο και νεότερες προσεγγίσεις.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η Ιστορία της Τέχνης παραδοσιακά έχει ως αντικείμενο την εξέλιξη των εικαστικών τεχνών και την ερμηνεία των καλλιτεχνικών έργων. Οι βασικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις της τεχνοϊστορικής έρευνας είναι η ιστοριστική, στο πλαίσιο της οποίας ο ιστορικός διαμορφώνει αφηγήματα με ιστορικό-τελεολογικό χαρακτήρα και ερμηνεύει τα έργα με βάση το ιστορικό πλαίσιο που ανήκουν, και η φιλοσοφική - εξηγητική, με βάση την οποία η εξέλιξη της τέχνης διερευνάται σε οντολογικό επίπεδο και επιχειρείται να εντοπιστούν άχρονοι νόμοι που τη διέπουν και εξηγούν τις αλλαγές με το πέρασμα του χρόνου. Στο μάθημα αυτό, οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις μεθόδους της ιστορίας της τέχνης μέσα από αναλύσεις τεχνοϊστορικών κειμένων και θεωριών. Διερευνώνται οι διαφορές μεταξύ ιστοριστικής και φιλοσοφικής-εξηγητικής μεθόδου, αλλά και ο διακριτός χαρακτήρας μοντέρνων και μεταμοντέρνων θεωριών. Έμφαση δίδεται στον ρόλο της επιστήμης και της φιλοσοφίας στη δουλειά του ιστορικού της τέχνης του μοντέρνου και μεταμοντέρνου παραδείγματος.

ΤΕΧΝΟΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το μάθημα βάζει στο κέντρο της ανάλυσης την διακυβέρνηση της επιστήμης και της τεχνολογίας και αναζητά τους όρους με τους οποίους οι επιστήμες και η τεχνολογία συμπαράγονται με πολιτικές αποφάσεις και το πλαίσιο διακυβέρνησης ζητημάτων που αφορούν την επιστήμη και την τεχνολογία. Εξετάζονται ζητήματα που έχουν να κάνουν με επιστημονική και τεχνολογική πολιτική, το ρυθμιστικό πλαίσιο και το δίκαιο που διέπει τις τεχνολογικές σε διάφορα πεδία και το πώς συγκροτείται κοινωνικά και πολιτικά η έρευνα σε τεχνο-επιστημονικά

πεδία όπως η βιοτεχνολογία, η συνθετική βιολογία, η βιομηχανική χημεία, η γεωφυσική, η νανοτεχνολογία, οι επιστήμες περιβάλλοντος. Επίσης αναλύονται και μελετώνται ζητήματα που αφορούν τη συγκρότηση, διαχείριση και πρόσβαση σε ψηφιακές υποδομές και μεγάλες βάσεις δεδομένων (bigdata).

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Το μάθημα επιχειρεί να προσεγγίσει τις πολύμορφες και αμφίδρομες σχέσεις φιλοσοφίας και λογοτεχνίας από διάφορες οπτικές γωνίες. Διερευνώνται η συμβολή της λογοτεχνίας στην έκφραση και τη μετάδοση του φιλοσοφικού στοχασμού και της φιλοσοφίας στην επεξεργασία του ύφους και την ανάδειξη συγκεκριμένων λογοτεχνικών κειμένων και τρόπων γραφής. Εξετάζεται η υπόθεση ενός ενδεχόμενου «τέλους» της λογοτεχνίας μέσα από την υπερβολική φιλοσοφικοποίησή της και αντίστροφα ενός ενδεχόμενου «τέλους» της φιλοσοφίας μέσα από την υπερβολική λογοτεχνικοποίησή της. Προτείνεται η υπεράσπιση ορισμένων αντιλήψεων οριοθέτησης των δύο χώρων.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Το μάθημα αφορά τον διάλογο ως είδος συγγραφής στην φιλοσοφία. Προσφ'ρει ο διάλογος δυνατότητες έκφρασης που άλλα είδη συγγραφής, όπως για παράδειγμα το δοκίμιο, δεν προσφέρουν και αν ναι ποιες ακριβώς; Μπορεί να διατυπώσει κανείς σε έναν διάλογο ιδέες, σκέψεις, και επιχειρήματα που δεν μπορεί μέσω του δοκιμιακού λόγου ή όχι; Τι κερδίζει και τι χάνει ο φιλόσοφος με την χρήση διαλόγου, αν τον αντιπαραβάλλει κανείς με άλλα είδη συγγραφής; Αποτελεί ο διάλογος εναλλακτικό, συμπληρωματικό ή αντιθετικό τρόπο συγγραφής σε σχέση με τον δοκιμιακό λόγο στη φιλοσοφία; Γιατί ο διάλογος δεν χρησιμοποιείται τόσο ευρέως όπως ο δοκιμιακός λόγος στην ιστορία της φιλοσοφίας, αλλά και στην σύγχρονη φιλοσοφία;

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ

Στο μάθημα εξετάζονται φιλοσοφικά προβλήματα που έχουν προκύψει σε σχέση με το φαινόμενο της αντίληψης. Εστιαζόμαστε στο επιχείρημα της πλάνης και στο επιχείρημα της παραίσθησης όπως αυτά έχουν αναπτυχθεί από τις διάφορες θεωρίες, όπως η θεωρία των αισθητηριακών δεδομένων και η προθετική θεωρία. Εξετάζονται τα βασικά επιχειρήματα αυτών των θεωριών. Εξετάζονται επίσης θέματα όπως ο ρόλος των εννοιών στην αντίληψη, η φύση του αντιληπτικού περιεχομένου, κ.λπ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΞΗΓΗΣΗ

Η παροχή επιστημονικών εξηγήσεων είναι ένας από τους βασικούς σκοπούς της επιστήμης και η κατασκευή μιας επαρκούς θεωρίας της επιστημονικής εξήγησης είναι ένα σημαντικό ζητούμενο της φιλοσοφίας της επιστήμης. Το μάθημα έχει ως στόχο να πραγματευθεί τις πιο σημαντικές θεωρίες περί επιστημονικής εξήγησης κατά τρόπο συστηματικό. Ξεκινώντας από την φιλοσοφική θεωρία των Popper και Hempel-Oppenheim, η συζήτηση προχωράει κριτικά με αναφορά σε όλες τις σύγχρονες προσεγγίσεις περί επιστημονικής εξήγησης: την αιτιακή/μηχανιστική, την ενοποιητική, την πραγματιστική κ.ά., χρησιμοποιώντας παραδείγματα από τις επιστήμες.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Το μάθημα ασχολείται κυρίως με τις σημασιολογικές και λογικές ιδιότητες διαφόρων κατηγοριών προτάσεων των φυσικών γλωσσών, αλλά επίσης με έννοιες που έχουν κεντρική σημασία κατά τη μελέτη αυτών των ιδιοτήτων. Ειδικότερα καλύπτει τα εξής θέματα: νόημα και αναφορά, η θεωρία του Russell για τις οριστικές περιγραφές, τα ονόματα ως συντομογραφίες οριστικών περιγραφών και τα ονόματα ως άκαμπτοι αναφορείς, είναι το «υπάρχει» κατηγορημα; αλήθεια (κυρίως η θεωρία της αντιστοιχίας και η μινιμαλιστική θεωρία), υποθετικοί λόγοι του πραγματικού, αναγκαιότητα, υποθετικοί λόγοι του αντίθετου προς το πραγματικό, ασάφεια.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΛΟΓΟΥ

Συζητούνται κεντρικά θέματα της θεωρητικής φιλοσοφίας του Kant που αναπτύσσονται στην Κριτική του καθαρού Λόγου. Προτείνεται η συγκριτική μελέτη πρόσφατων εναλλακτικών ερμηνειών των καντιανών θέσεων και επιχειρημάτων, κυρίως από το χώρο της αναλυτικής φιλοσοφίας, και σε συνδυασμό με κριτικές αναγνώσεις του έργου του Wittgenstein. Επιδιώκεται η διακρίβωση του περιεχομένου και της γενικότερης σημασίας εννοιών όπως οι συνθετικές *a priori* κρίσεις και η υπερβατολογική παραγωγή των κατηγοριών, και δίνεται έμφαση στην προσπάθεια κατανόησης του ρόλου του υπερβατολογικού υποκειμένου και στην αποτίμηση της λειτουργίας των υπερβατολογικών επιχειρημάτων και της λογικής συνοχής του υπερβατολογικού ιδεαλισμού. Παρουσιάζονται συνοπτικά ερμηνευτικές προσεγγίσεις φιλοσόφων και μελετητών του Kant, από τον P.F. Strawson και τον D. Henrich, ως τον H. Allison, τον P. Guyer, τον K. Ameriks, την R. Langton, την B. Longuenesse και την L. Allais.

ΜΕΤΑΗΘΙΚΗ

Προτείνεται η ιστορική και συστηματική μελέτη της προβληματικής της μεταηθικής από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τις μέρες μας. Εξετάζονται σημασιολογικά, γνωσιολογικά και οντολογικά ζητήματα τα οποία αφορούν την οριοθέτηση του πεδίου της ηθικής, τη δικαιολόγηση ηθικών πεποιθήσεων και την υπεράσπιση κανονιστικών ηθικών θεωριών. Η συζήτηση εστιάζεται στην πρόσφατη διαμάχη του ηθικού ρεαλισμού και παρουσιάζονται οι βασικές θέσεις και τα επιχειρήματα εκπροσώπων των κυριότερων ρεαλιστικών και αντιρεαλιστικών «σχολών» και τάσεων, με σκοπό την κριτική τους αποτίμηση.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Εξετάζεται κατ'αρχάς, υπό μία αναθεωρητική οπτική, η έννοια της επιστημονικής επανάστασης στο έργο του Kuhn. Κατά κανόνα οι Κουνιανές επαναστάσεις κατανοούνται ως σπάνια, μεγάλης κλίμακας, εκτεταμένα, ολιστικά, αιφνίδια, δραματικά, μετασχηματιστικά επεισόδια που σηματοδοτούν μεγάλες ασυνέχειες, απότομες και ριζικές αλλαγές, πλήρεις ρήξεις, αγεφύρωτα χάσματα στη διαδρομή της ιστορίας τα οποία επηρεάζουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων. Μελετάται επισταμένα το έργο του Kuhn αλλά και επικριτών του για να δείχθει ότι η ερμηνεία αυτή δεν στηρίζεται επαρκώς στα κείμενα. Αναλύεται η έννοια της επανάστασης γενικά, δεδομένου ότι

έχουν καταγραφεί σιωπηλές, ήσυχες, ειρηνικές, μακρές, χρόνιες, αόρατες ή αθόρυβες επαναστάσεις. Εξετάζονται επίσης θεωρίες της επανάστασης, με βάση κείμενα της H. Arendt, του M. Foucault, της T. Stocpol, του L. Stone κ.ά.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ

Η αναλυτική φιλοσοφία της επιστήμης, εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, αποφεύγει συστηματικά την ενασχόληση με τα προβλήματα που αναφέρονται στην ενασχόληση με νοηματικό υλικό, έτσι ώστε να μην δίδεται καμία σημασία σε μία σειρά πειθαρχιών, οι οποίες ασχολούνται με την κατανόηση και ερμηνεία κειμένων. Όλες αυτές οι πειθαρχίες, οι οποίες αποκαλούνται με τον γενικό όρο "ανθρωπιστικές επιστήμες", ουσιαστικά δεν αποτελούν το αντικείμενο της φιλοσοφίας της επιστήμης αναλυτικού τύπου, κυρίως γιατί υπάρχει μία διστακτικότητα αναφορικά με την ανασκευή και αποτίμηση των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στους κόλπους τους επί τη βάση των εργαλείων της αναλυτικής φιλοσοφίας της επιστήμης. Αντί να εστιάζει στην κριτική των ευρέως διαδεδομένων μεταμοντέρνων προσεγγίσεων, το μάθημα προσπαθεί να δείξει ότι το πρόβλημα της ερμηνείας κειμένων μπορεί να επιλυθεί με έναν τρόπο που σέβεται τις νόρμες που επικρατούν στην γενική φιλοσοφία της επιστήμης αναλυτικού τύπου.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΧΩΡΟΥ-ΧΡΟΝΟΥ

Συνοπτική ανάλυση των εννοιών χώρου και χρόνου από Αριστοτέλη έως Kant. Η απόλυτη αντίληψη για τον χώρο και χρόνο (Newton). Η σχεσιοκρατική αντίληψη για τον χώρο και χρόνο (Leibniz, Berkeley, Mach). Υποστασιοκρατία έναντι σχεσιοκρατίας: Η διαμάχη Newton - Leibniz ως προς τη φύση του χώρου. Η υπερβατολογική θεώρηση του Kant. Η σχετικιστική αντίληψη για τον χώρο και χρόνο (Einstein έναντι Lorentz). Ειδική θεωρία σχετικότητας. Φιλοσοφικά προβλήματα στην ειδική θεωρία. Ενότητα χωροχρόνου, κίνησης και ύλης: Γενική θεωρία σχετικότητας. Σχετικότητα και ρεαλισμός. Γνωσιολογικός σχετικισμός και θεωρία σχετικότητας. Φυσική γεωμετρία του χώρου και συμβασιοκρατία (Poincaré, Reichenbach, Grünbaum). Συμβασιοκρατία και συγχρονικότητα. Αιτιότητα στη θεωρία της σχετικότητας. Υποστασιοκρατία και το επιχείρημα της σπής.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ

Εξετάζονται διάφορα θέματα που αφορούν τη φύση του νου και τη σχέση νου και σώματος. Ο γενικός στόχος είναι η παρουσίαση των κεντρικών μεταφυσικών απόψεων, όπως ο δυϊσμός, ο συμπεριφορισμός, ο εξαλειπτισμός, ο αναγωγισμός, ο μηαναγωγικός υλισμός, ο λειτουργισμός και ο εξαλειπτικός υλισμός. Στο ερευνητικό μας πεδίο εμπίπτουν επίσης θέματα όπως η συνείδηση, η νοητική αιτιότητα, η ψυχολογία του κοινού νου κ.λπ.

Άρθρο 7

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις εβδομάδες εξετά-

σεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωση του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Σε περίπτωση που το ποσοστό απουσιών φοιτητή ξεπερνά το 50% στο σύνολο των μαθημάτων, τίθεται θέμα διαγραφής του φοιτητή. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοση τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 20 ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εκατό είκοσι (120) ECTS.

Για όλα τα μαθήματα, προβλέπεται επαναληπτική εξέταση το Σεπτέμβριο μετά τη λήξη κάθε ακαδημαϊκού έτους. Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει και στην κανονική και στην επαναληπτική εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτηση του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων (παρ. 6, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Στο τέταρτο εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση ατομικής μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων (αν δεν έχει ορισθεί ως επιβλέπων/ουσα του μετ. φοιτητή ήδη από την έναρξη των μετ. σπουδών του) και επισυνάπτεται περιλήψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Ο Επιβλέπων της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ Α' ή Β' ή Γ' βαθμίδας.

Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι:

- μέλη Ε.Δι.Π. του Τμήματος, που κατέχουν διδακτορικό δίπλωμα στο αντικείμενο του ΠΜΣ

- ομότιμοι καθηγητές (άρ. 69, ν. 4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος

- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112)

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ

- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρ. 13Α, ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών

- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ

- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρ. 16, ν. 4009/2011).

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει συνθετικό ή ερευνητικό χαρακτήρα και, σε κάθε περίπτωση, να είναι πρωτότυπο.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι η ελληνική ή η αγγλική.

Κάθε μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία οφείλει να έχει έκταση τουλάχιστον είκοσι χιλιάδων (20.000) και το πολύ σαράντα χιλιάδων (40.000) λέξεων και να είναι δακτυλογραφημένη σε χαρτί μεγέθους Α4 με διάστιχο 1,5 και μέγεθος γραμματοσειράς 11 pt. Στο εξώφυλλο της εργασίας πρέπει να αναφέρεται το Πανεπιστήμιο, το Τμήμα, το ονοματεπώνυμο του μεταπτυχιακού φοιτητή και του επιβλέποντα καθηγητή, ο τίτλος της εργασίας και ο χρόνος ολοκλήρωσής της.

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017). Η υποστήριξη γίνεται κατά τη διάρκεια ειδικής ημερίδας που πραγματοποιείται τρεις φορές ανά ακαδημαϊκό έτος, δηλαδή τους μήνες Φεβρουάριο, Ιούλιο και Οκτώβριο. Οι ημερίδες αυτές είναι ανοικτές σε όλους τους διδάσκοντες και φοιτητές του Προγράμματος.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να υποβάλλει στα μέλη της εξεταστικής του επιτροπής τη διπλωματική του εργασία σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, τουλάχιστον τρεις(3) εβδομάδες πριν από την ημερομηνία πραγματοποίησης της ημερίδας στην οποία επιθυμεί να την υποστηρίξει.

Η υποστήριξη της διπλωματικής εργασίας γίνεται προφορικά, με προβολή σχετικού αρχείου (powerpoint, pdfκ.ά), αν το επιθυμεί ο φοιτητής, και διαρκεί τουλάχιστον τριάντα (30)λεπτά.

Εφόσον τα μέλη της επιτροπής το κρίνουν αναγκαίο, μπορούν να ζητήσουν από τον μεταπτυχιακό φοιτητή να πραγματοποιήσει διορθώσεις ή αλλαγές στο κείμενο της εργασίας. Οι διορθώσεις ή αλλαγές πρέπει να πραγματοποιηθούν εντός τριάντα (30) ημερών, αν είναι ελάχιστος σημασίας, ή εντός εξήντα (60) ημερών, ενώ αν είναι μείζονος σημασίας.

Εάν τα μέλη της επιτροπής θεωρήσουν απορριπτέο το κείμενο της μεταπτυχιακής εργασίας, οφείλουν να παράδωσουν στον φοιτητή σχετικό γραπτό κείμενο, με βάση το οποίο ο φοιτητής οφείλει να βελτιώσει την εργασία του και να την υποστηρίξει εκ νέου κατά την αμέσως επόμενη ημερίδα υποστηρίξεων διπλωματικών εργασιών.

Η βαθμολόγηση της διπλωματικής εργασίας γίνεται στην κλίμακα 1-10 και κατατίθεται στη Γραμματεία μετά την υποστήριξη της, σε ειδικό έντυπο, που υπογράφουν όλα τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης (άρ. 34, παρ. 5 ν.4485/2017).

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 8 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (παρ. 3, αρ. 34, ν.4485/2017). Για το σκοπό αυτόν, το ΕΚΠΑ διαθέτει τη Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία (ΦμεΑ), η οποία περιλαμβάνει Υπηρεσία Καταγραφής Αναγκών των ΦμεΑ, Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας, Τμήμα Προσβασιμότητας στο Δομημένο Χώρο, Υπηρεσία Μεταφοράς.

Στις δραστηριότητες της Μονάδας περιλαμβάνεται η συστηματική καταγραφή των αναγκών όλων των φοιτητών με αναπηρίες. Η Μονάδα παρέχει αξιολόγηση ικανοτήτων ΑμεΑ με επιστημονική μεθοδολογία και ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες του/της φοιτητή/τριας προτείνει εξειδικευμένη λύση Υποστηρικτικών Τεχνολογιών. Στη συνέχεια, παρέχει βοήθεια στην προμήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού και λογισμικού και τεχνική υποστήριξη στη σύνθεση της εξατομικευμένης τεχνολογικής εφαρμογής.

Από τη Μονάδα Προσβασιμότητας παρέχεται τεχνογνωσία, οδηγίες και εργαλεία σχετικά με την Προσβασιμότητα του Διαδικτύου και ελέγχεται η προσβασιμότητα των Ιστοθέσεων του ΕΚΠΑ, ώστε να συμμορφώνονται με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές. Επίσης, οι βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ εξοπλίζονται με σταθμούς εργασίας και εξειδικευμένα βοηθήματα για φοιτητές με τυφλότητα, μειωμένη όραση και εκείνους με κινητικές αναπηρίες.

Βασική υπηρεσία της Μονάδας είναι η καθημερινή μεταφορά των ΦμεΑ από τα σπίτια τους προς τους χώρους φοίτησης και αντίστροφα. Διαθέτει ειδικά διαμορφωμένο όχημα που μπορεί να μεταφέρει ταυτόχρονα πέντε ΦμεΑ από τους οποίους δύο με αναπηρικό κάθισμα ή

αμαξίδιο. Η υπηρεσία λειτουργεί συνεχώς τις εργάσιμες μέρες με δύο βάρδιες οδηγών.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά.

4. Η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών

- εάν έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,

- εάν υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,

- εάν έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,

- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,

- εάν υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δικαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν.2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπόμενων εργασιών τους,

- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

5. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του ΠΜΣ οι οποίοι είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο ΠΜΣ. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (άρ. 35, παρ. 2, ν. 4485/2017).

6. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ. 1., άρ. 44, ν. 4485/2017).

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία διανέμονται στους φοιτητές τουλάχιστον μία (1) εβδομάδα πριν από τη λήξη κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου. Τα κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία θα ενσωματωθούν στα ερωτηματολόγια, θα αναφέρονται στους ακόλουθους «πυλώνες αξιολόγησης»:

- επάρκεια και ποιότητα προσφερόμενων μαθημάτων (ανταπόκριση στις προσδοκίες ως προς το επίπεδο και την ποικιλία των προσφερόμενων μαθημάτων, καθώς και προς τις γνώσεις/δεξιότητες που προσφέρουν)

- επάρκεια και ποιότητα διδακτικού έργου (σαφήνεια και μεταδοτικότητα διδάσκοντα, κάλυψη διδακτέας

ύλης, χρήση εποπτικών μέσων και διδακτικών σημειώσεων, διάθεση παροχής συμβουλών και βοήθειας από τον διδάσκοντα προς τους φοιτητές)

- επάρκεια και ποιότητα χώρων διδασκαλίας, βιβλιοθήκης, εργαστηρίων, τεχνολογικού εξοπλισμού κ.τλ.

- επάρκεια και ποιότητα διοικητικών υπηρεσιών προς τους φοιτητές

- παροχή ευκαιριών για συμμετοχή σε διαλέξεις, σεμινάρια, συνέδρια στο αντικείμενο του Προγράμματος.

Εάν τα ερωτηματολόγια είναι έντυπα, η διανομή και συλλογή μετά από τη συμπλήρωσή τους από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές γίνεται από προσωπικό της Γραμματείας ή από μέλη ΕΔΙΠ που δεν είναι διδάσκοντες των αντίστοιχων μαθημάτων. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων και η έκδοση των αποτελεσμάτων γίνεται από μέλη του προσωπικού της Γραμματείας, κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου που έπεται από αυτό που αφορά η αξιολόγηση.

Εάν τα ερωτηματολόγια είναι ηλεκτρονικά, η διαδικασία διανομής, συμπλήρωσης και επεξεργασίας γίνεται μέσω της ηλεκτρονικής τάξης (eclass).

Τα συνολικά αποτελέσματα της αξιολόγησης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Προγράμματος, ενώ τα ατομικά αποτελέσματα κοινοποιούνται στους αντίστοιχους διδάσκοντες.

7. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής Θετικών Επιστημών, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο του ΠΜΣ απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» στις εξής ειδικεύσεις:

1. Ιστορία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

2. Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

3. Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

8. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

9. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

10. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των εκατό πενήντα (150,00) ευρώ ανά εξαμήνου. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

Ως κανονικοί φοιτητές του Προγράμματος θεωρούνται και φοιτητές προερχόμενοι από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που επισκέπτονται το Τμήμα στα

πλαίσια προγραμμάτων ανταλλαγών, όπως το ΕΡΑΣΜΟΣ, ΕΡΑΣΜΟΣ+ κ.ά. Οι φοιτητές αυτοί δεν είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν τέλη φοίτησης, αν το ίδιο ισχύει για φοιτητές του Προγράμματος που επισκέπτονται τα συνεργαζόμενα ιδρύματα στο εξωτερικό.

Άρθρο 9

ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης.

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ, η οποία στελεχώνεται από τέσσερα (4) μέλη διοικητικού προσωπικού.

3. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:

α) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,

β) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,

γ) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,

δ) μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.)

ε) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Επειδή τα λειτουργικά έξοδα του Π.Μ.Σ. δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τις ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, μέρος των λειτουργικών του εξόδων καλύπτεται από τέλη φοίτησης.

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ. 44, ν. 4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητίστα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ. 44, ν. 4485/2017).

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 4485/2017.

Άρθρο 10

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος,

- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος,

- ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, ν.4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος,

- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρ. 16, ν. 4009/2011).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Ειδικότερα, η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων σε ομότιμους καθηγητές και αφυπηρητήσαντα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης γίνεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος, με την προϋπόθεση ότι, για τα συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, δεν υπάρχουν στο Τμήμα εν ενεργεία μέλη ΔΕΠ ή, αν υπάρχουν τέτοια μέλη ΔΕΠ, βρίσκονται σε νόμιμη άδεια.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσίευματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

